

SVĚTOVÁ LITERATURA V LETECH 1900-1914

Společensko-historické pozadí

- Napjaté vztahy mezi evropskými velmocemi;
- Trojspolek (Německo, Rakousko-Uhersko, Itálie) a Dohoda (Francie, Rusko, Velká Británie)
- kolonie – francouzsko-britské soupeření v Africe
- 1908 – rakouská anexie Bosny a Hercegoviny
- Balkán – trosky turecké říše a vznik nových států
- Belle époque
  - impresionismus, futurismus, kubismus

Britain

Russia

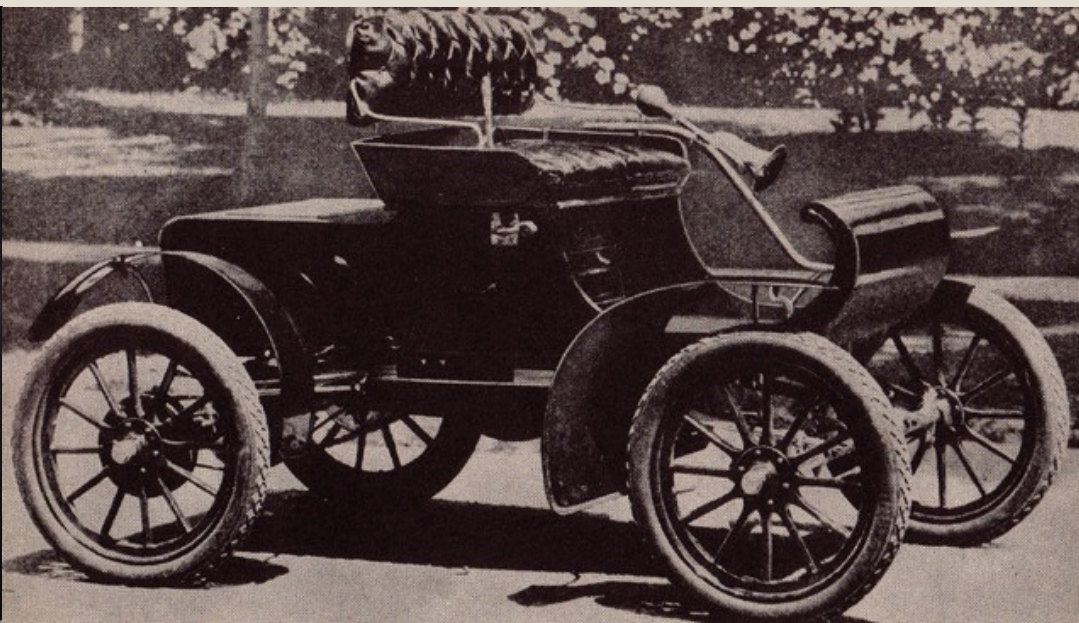
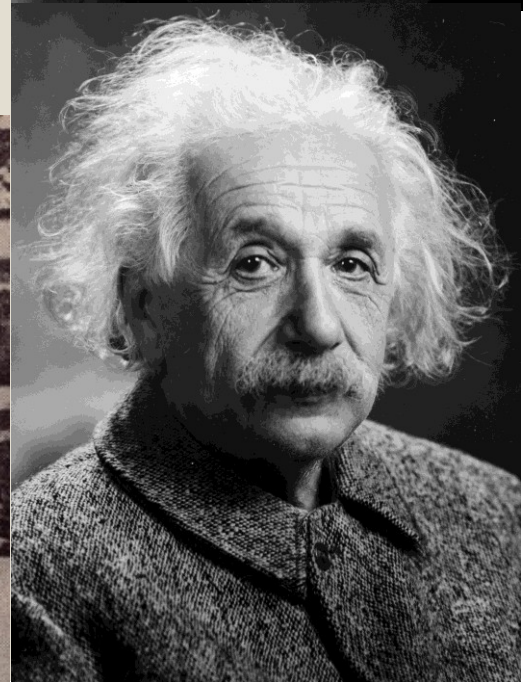
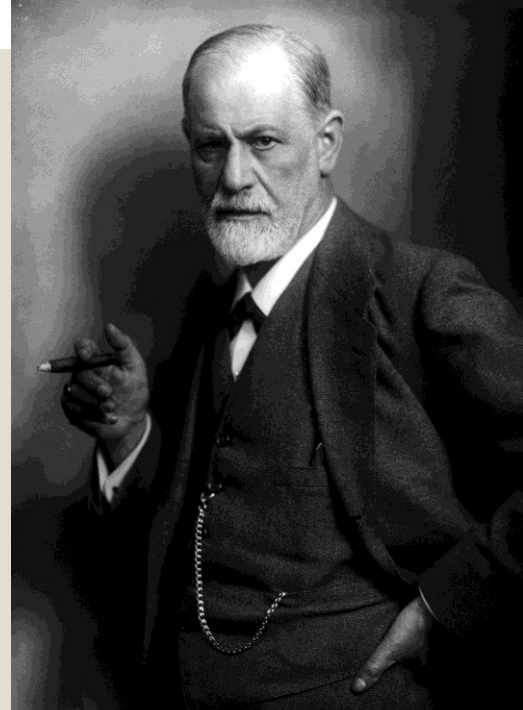
Germany

France

**Austria-
Hungary**

Italy

- **film**
- **psychoanalýza – Sigmund Freud**
- **fyzika – Albert Einstein**
- **elektrické osvětlení ulic**
- **automobily**

Architektura

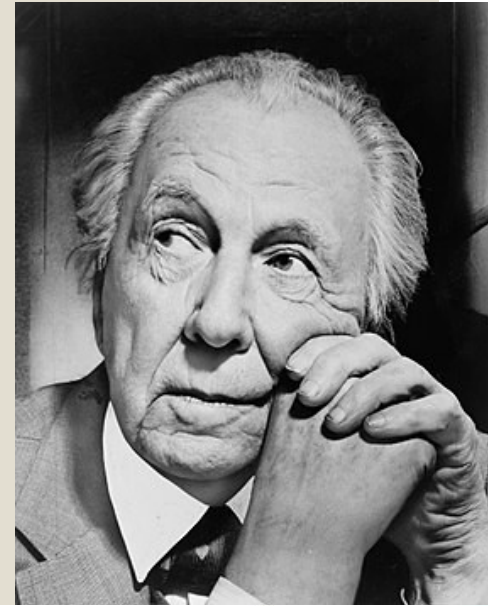
- spolu se secesí – racionalismus, kt. předznamenává funkcionalismus
- - jednoduché tvary
- - odstranění ornamentu
- - funkčnost
- německá škola moderní architektury - Bauhaus

Nejvýznamnější architekti doby

- **Hendrik Petrus Berlage (1856-1934)**
  - - burza v Amsterdamu, Městské muzeum v Haagu
- **Frank Lloyd Wright (1867-1959)**
  - - Imperial Hotel v Tokiu

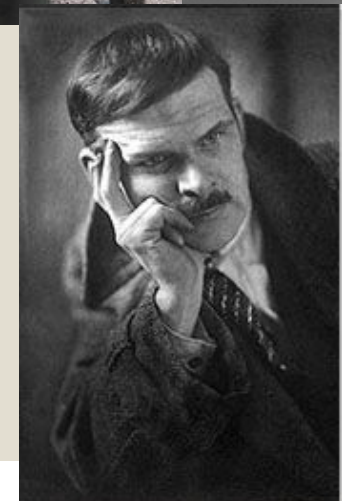
Malířství

- **Expresionismus**
- - vyjádření nitra člověka
- - vyjádření psychického stavu
- **Edward Munch (1863-1944), *Výkřik***
- **Vasilij Kandinský (1866-1944), *Fuga, Moskva I***
- **Egon Schiele (1890-1918), *Matka s dvěma dětmi***

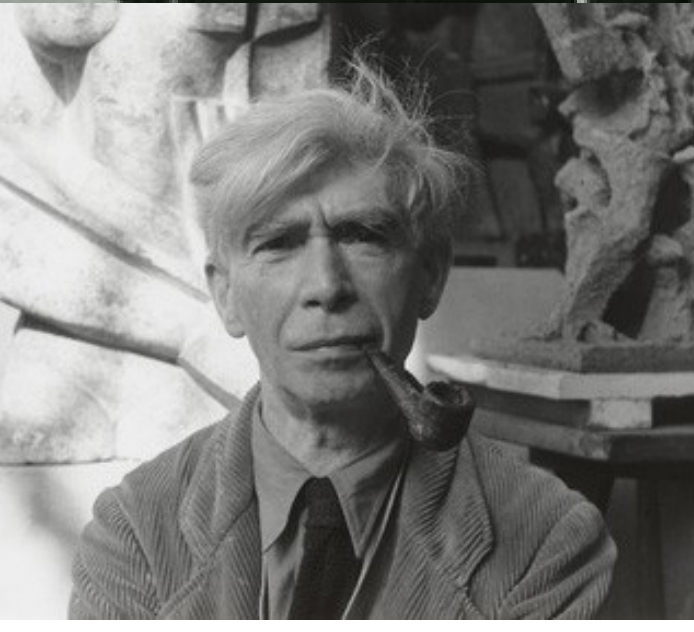

Sochařství

- v sochařství se expresionismus příliš neuplatnil, ale používal stejné principy jako malířství
- Ernst Barlach (1870-1938), *Mstítel*
- kubismus
- - Jacques Lipchitz (1891-1973), *Radost ze života*
- - Alexandr Archipenko (1887-1964), *Gondoliér*
- - Ossip Zadkin (1890-1967)

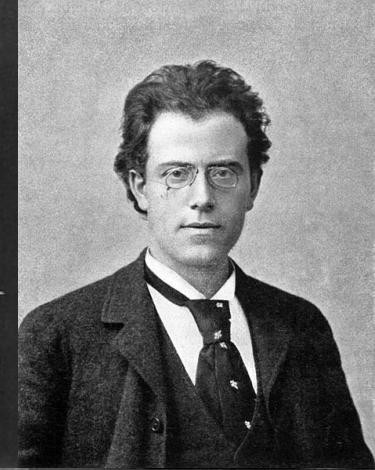
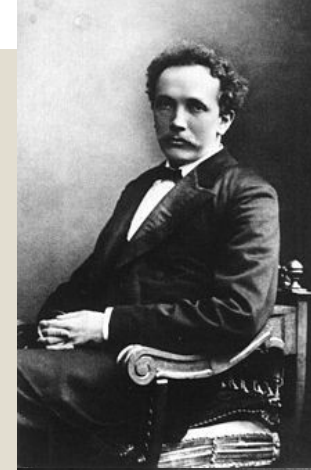

Hudba

- pozdní romantismus – Gustav Mahler, Richard Strauss
- expresionismus – Druhá vídeňská škola
  - - Arnold Schönberg
  - - Alban Berg
  - - Anton Webern
  - - kakofonie, dodekafonie
  - - inspirace folklorem – Igor Stravinskij, balet *Svěcení jara*

Futurismus

- Itálie, 1909
- Filippo Tommaso Marinetti (1876-1944)
- *Manifest futurismu*
- - šok v uměleckém světě
- - odpor k tradicím
- - futuristé se distancovali od všech předchůdců
- - hledali nový výraz pro pohyb,
- - propagovali svět techniky, rychlost, destrukci
- - chtěli zlikvidovat harmonii a všechny konvence

- **1. Chceme zpívat o lásce k nebezpečí, o návyku na energii a odvahu.**
- **2. Kuráž, odvaha a vzpoura budou základními prvky naší poezie.**
- **3. Až dosud literatura oslavovala zamyšlenou nehybnost, extázi a sen. My chceme oslavovat agresivní pohyb, horečnou nespavost, běh, salto mortale, facku a pěst.**
- **4. Tvrdíme, že nádhera světa se obohatila o jednu novou krásu: krásu rychlosti. Závodní automobil se svou nádhernou kapotou a tlustými trubkami podobá hadům s výbušným dechem . . . řvoucí automobil, který jede, jako by letěl na dělovém náboji, je krásnější než Niké ze Samothráky.**

- **5. Chceme skládat hymny na člověka, který drží volant, jehož ideální osa prochází Zemí, která je také vržena do pohybu po své oběžné dráze.**
- **6. Je třeba, aby se básník se zápalem, okázale a velkomyslně snažil o zvýšení nadšeného žáru prvotních prvků**
- **7. Není krása tam, kde není boj. Žádné dílo, které nemá agresivní charakter, nemůže být mistrovským dílem. Poezie musí být prudkým útokem proti neznámým silám, který je donutí, aby se vrhly na kolena před člověkem.**
- **8. Jsme na nejzazším mysu věků! . . . Čas a Prostor včera zemřeli. Žijeme už v absolutnu, protože jsme vytvořili věčnou, všudypřítomnou rychlost**

- **9. Chceme oslavovat válku – jedinou hygienu světa – militarismus, patriotismus, rozbíječské činy anarchistů, krásné myšlenky, pro které se umírá, a pohrdání ženou.**
- **10. Chceme rozbít muzea, knihovny, všechny možné akademie, a bojovat proti moralismu, feminismu a proti každé utilitářské nebo oportunistické podlosti.**
- **11. Budeme opěvat davy, jimiž hýbá práce, rozkoš nebo povstání: budeme opěvat mnohobarevné a polyfonní příboje revolucí v moderních hlavních městech, budeme opěvat vibrující noční žár arzenálů a doků zapálených prudkými elektrickými měsíci, hltavé stanice, požíračky hadů,**

◦ kteří kouří, továrny zavěšené na mracích svými zkřivenými stužkami kouře, mosty, které se podobají gigantickým gymnastům přeskakujícím řeky a lesknoucím se na slunci blýskáním nožů, které hrabou na kolejích jako ohromní oceloví oři krocení trubkami, a klouzavý let letadel, jejichž vrtule pleská ve větru jako prapor, jako by tleskala nadšenému davu.

◦ Teorie tzv. osvobozených slov

◦ *v Technickém manifestu futuristického písennictví*

Teorie tzv. osvobozených slov

- 1. Skladba musí býti zrušena a podstatná jména buďtež náhodně dle svého vzniku umístěna.
- 2. Sloveso budiž užíváno jen v infinitivu, aby se pružně přimklo k podstatnému jménu a nepodřazovalo je spisovatelovu „já“ –, které pozoruje nebo si představuje. Jen sloveso v neurčitém způsobu může vystihnouti smysl soustavnosti života a pružnost názoru, který jej proniká.
- 3. Přídavné jméno musí být odstraněno, aby obnažené podstatné jméno zachovalo svoji význačnou barvitost.

◦ 4. Zrušení interpunkce.

Když přídavná jména, příslovce a spojky jsou odstraněny, i interpunkce se přirozeně stává zbytečnou, neboť v rozmanitém sledu slohu, který sám sebe tvoří, průtahy způsobené čárkami a tečkami jsou absurdní. K zesílení některých pohybů a naznačení směru bud'tež použity matematické a hudební značky $\times + : - = > <$.

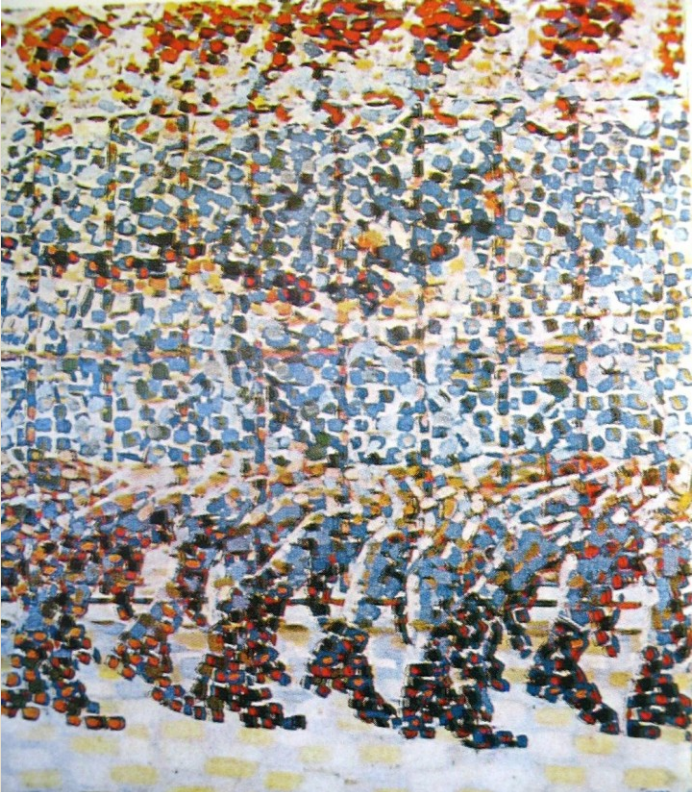

PAROLE CONSONANTI IN LIBERTÀ VOCALI NUMERI

Del volume, di prossima pubblicazione: "I PAROLIBERATI FUTURISTI..."
IAURO D'ALBA, BALLA, BETUDA, BOCCIONI, BUZZI, CAMPIGLI, CANGIULLO, CARRÀ, CAVALLI, BRUNO CORRA,
D. CORRENTI, M. DEL GUERRA, DELLA FIORENTA, L. FOLGORE, A. FRANCHI, C. GOVONI, GUIZZIDORO, ITTAR,
JANNELLI, MARINETTI, ARMANDO MAZZA, PRESENZINI-MATTOLA, RADIANTE, SETTIMELLI, TODINI, ecc.

FRANCE
VIVE LA FRANCE
MON AMI
LEGER LOURD
BEL LE
GUERRE
PRUSSIENS
TOUM-B-TOUM
Verbalisation dynamique de la route
mocastrinat fralingaren doni
doni doni x x + x vronkap
vronkap x x x x x angolò
angolò angolò angolin vronkap
+ dirzor diranku falasò fala-
sòht falasò picpic viaAAAR
viamelokrano binsim
nu cantu = = = = + =
rarumà viar viar viar

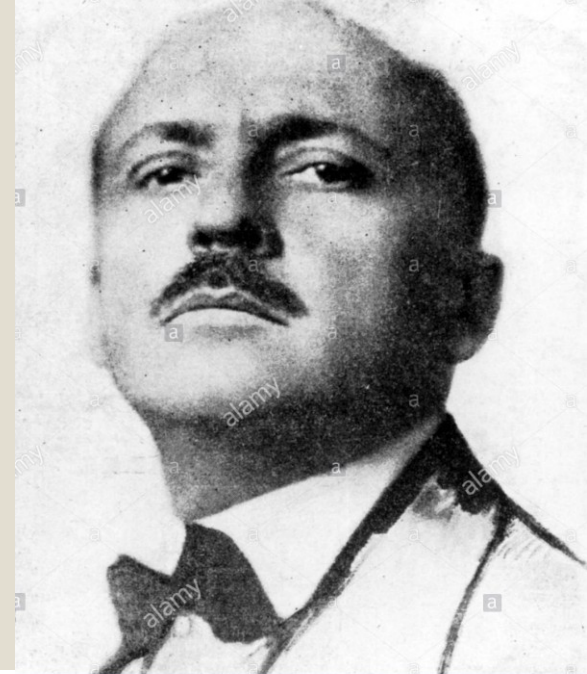
MARINETTI, parolibero. - Montagne + Vallate + Strade x Joffre

Filippo Tommaso Marinetti

- (1876-1944)
- nejvýznamnější osobnost futurismu
- Marinetti studoval v Paříži.
- V roce 1914 agitoval pro vstup Itálie do války.
- Během 1. světové války byl důstojníkem u dělostřelectva.

- **Marinetti svým dílem probudil italskou literaturu z dlouholeté stagnace.**
- **nový směr – propagace ve velkých evropských městech**
- **1921 – Praha**
- **futuristické večery a přednášky**
- **válka jako „jediná hygiena lidstva“ – italský fašismus – Mussolini**
- **Dílo: *Zzang tump tump*, sbírka**
- **drama *Ohnivý buben***
- **esej *Futurismus a fašismus***

Futuristické večery

- Marinettiho futuristické večery, které byly organizovány především v severoitalských divadelních sálech, přispěly velkou měrou k šíření idejí skupiny. Začínaly zpravidla verbálním ponižováním daného města a urážením místní honorace. Pak byly přečteny manifesty, předvedena futuristická umělecká díla, zahrána futuristická hudba a předvedeny úryvky z futuristických divadelních děl. Představení mohlo být z hlediska Marinettiho hodnoceno jako úspěšné jedině tehdy, když došlo k nepokojům, o kterých informovala alespoň lokální média.

YR2-1976909

© STEFANO BALDINI

YR2-1976909

YR2-1976909

STEFANO BALDINI

© STEFANO BALDINI

YR2-1976909

YR2-1976909

© STEFANO BALDINI

YR2-1976909

© STEFANO BALDINI

YR2-1976909

ai g i e®
FOTOSTOCK
Stefano Baldini

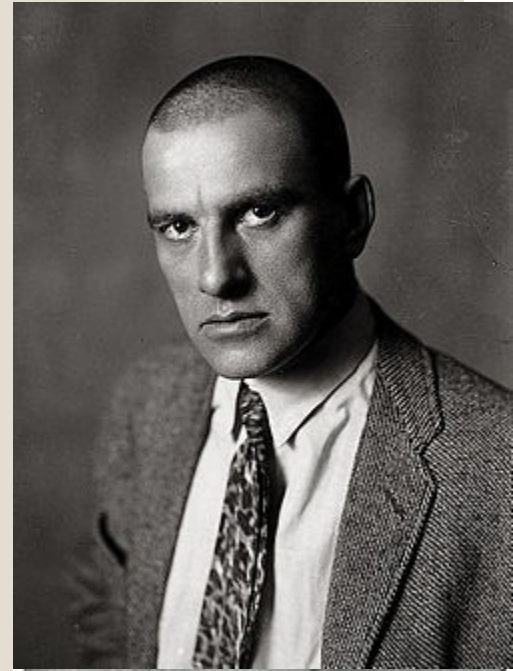

◦ **Giacomo
Balla**

Další představitelé futurismu

- Carlo Gavoni
- Vladimir Majakovskij (1893-1930)
  - - podřídil lit. činnost podmínkám v zemi
  - - hra *Mysteria Buff*
- Velimir Chlebnikov (1885-1922)
  - - básník, dramatik
  - - Tvůrce pojmu *zaum* – vytvářel zaumný jazyk – uměle vytvořený jazyk zaklínadel a magických kouzel se slovy.

◦ Byl znám jako jazykový experimentátor, dal ruskému jazyku nový směr. Většina jeho děl zůstala nedokončená, torzovitá. Preferuje intonační prvek před rytmickým. Čerpal z folklóru a mýtů. Využíval magie čísel. Byl nazýván "básník pro básníky"

